

Asia: VN/8546/2019

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden valtionavustuksista vuosina 2020 - 2023

1. Valtionavustuksen myöntämisen edellytykset ja avustuksen hakeminen

1a) Ovatko luonnoksen mukaiset avustuksen myöntämisen edellytykset selkeät ja perustellut (asetusluonnoksen 1-3 §)?

Antti Rinteen hallitusohjelma yleisesti ja sen sote-uudistuskirjaukset erityisesti ovat korostaneet hyvin painopisteen siirtämistä korjaavista ja usein kalliista ja myöhään, joskus jopa liian myöhään, annettavista palveluista terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Tämä linjaus on viisas sekä kansalaisten terveydelle ja hyvinvoinnille että kansantaloudelle. Voidaan monin tavoin todistaa, että nyt lausuttavana olevan asetuksen tavoite sote-kustannusten nousun hillitsemisestä ei voi onnistua ilman merkittäviä muutoksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vahvistamiseksi. Tämä muutostarve koskee erityisesti nyt lausuttavana olevaa asetusta, koska tulevaisuuden sote-keskus on aivan keskeinen toimija lähes kaikissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspinnoissa ja itse toiminnassa ja laaja-alaisesti hoitoketjujen tiedolla johtamisessa.

Tästä näkökulmasta asetuksen pykälä 1-3 sekä 6 on vielä muutettava tavalla, joka yksiselitteisesti mahdollistaa asetusluonnoksen 3 §:n 3. mom. 2-kohdassa mainitun tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman osatavoitteen nro 2 toteutumisen. Tuo tavoite kuuluu luonnoksessa nyt seuraavasti: "toiminnan painotuksen siirtäminen korjaavista palveluista ehkäisevään ja ennakoivaan työhön"

Niin ikään seuraavassa esitettävät muutokset mainittuihin 1-3 ja 6 §:iin mahdollistavat sen, että hankkeissa de jure ja de facto voidaan toteuttaa asetusluonnoksen 5 §:n 1. mom. 7 kohdan vaade suunnitelmasta asukkaiden, asiakkaiden ja järjestöjen osallistumisesta hankkeeseen.

Seuraavien muutosesitysten takana on havainto, että asetusluonnos ja sen esittelymuistio hienosti tunnistavat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen sekä järjestöjen tekemän työn liittyvän avustettaviin hankkeisiin ja asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen, mutta samalla, hyvin ristiriitaisesti, rajaavat keskeisissä asetuksen kohdissa avustettavat kohteet ja kustannukset vain varsinaisiin, usein lähinnä korjaaviin, palveluihin kohdistuviksi. Näin moni vaikuttavaksi todettu järjestölähtöinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen keino, kuten vertaistuki ja elintapaohjaus, jäisivät kokeiltavan ja avustettavan toiminnan ulkopuolelle, jos kohta niitä kuitenkin toisaalla ”edellytetään” käytettävän ja niistä raportoitavan.

Näin ollen:

Asetuksen 1 §:ään tarvitaan sen ensimmäiseen momenttiin ja mahdollisesti otsikkoon lisäys, josta käy ilmi, että kyseessä on sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehittämis- ja kokeiluhanke.

Asetuksen 2 §:ään olisi selkeintä kirjoittaa uusi 2 kohta ja numeroida tämän takia nykyiset kohdat 2-5 kohdiksi 3-6. Tuo uusi 2 kohta kuuluisi: ” hanke on tarpeellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja tukee hyvien käytänteiden levittämistä ja toimintatapojen uudistamista sekä tuloksellisuutta”.

Asetuksen 3 §:n 3 momentin 2 kohtaan on selvyyden vuoksi syytä lisätä sanat ”ja terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen”.

1b) Onko luonnoksessa esitetty avustuksen myöntämisen edellytyksiä ja hakemista koskeva sääntely muutoin toimivaa?

-

2. Valtionavustuksen enimmäismäärää koskeva sääntely

2a) Onko asetusluonnoksen 4 §:n mukainen avustuksen enimmäismääriä koskeva sääntely selkeää ja perusteltua?

-

2b) Onko 4§:n 2 momentin mukaiset maakuntien hankekokonaisuuksien enimmäismäärät määritelty onnistuneesti? Onko sääntely muutoin toimivaa?

-

3. Muut kommentit

3a) Onko asetusluonnoksen sääntelyssä muutoin kommentoitavaa?

-

3b) Mitä muita mahdollisia seikkoja asetuksen jatkovalmistelussa tulisi ottaa huomioon?

Asetuksen 6 §:n muutostarve liittyy erottamattomasti kokonaisuutena yllä kuvattuihin 1-3 §:ien muutostarpeisiin, mutta kuulunee lausuntopyyntöpohjassa kohtaan ” 3b) Muuta mahdolliset seikat.”

Asetuksen 6 §:n 2 momentin 6 kohtaan tulisi asiantuntijapalveluiden jälkeen mainita järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön kustannukset.

Vielä tulisi samaisessa kohdassa 3 b) mainita, että nyt käsillä olevan asetuksen suhde niin ikään lausuntokierroksella olevaan VM:n asetusluonnokseen toiminnan tehostamisen, sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimenuudistamisen valtionavustuksista olisi hyvä kertoa molempien asetusten taustamuistioissa tai muulla tavoin selkeästi.

Ampio Minna-Maarit
Satakunnan Sydänpiiri ry

Lehtimäki Anne
Satakunnan Sydänpiiri ry